

Strona główna>Wyszukiwanie przedstawicieli zawodów prawniczych>**Znajdź biegłego**

Znajdź biegłego

Portugalia

I. Wykazy i rejestry biegłych

Poza postępowaniem przewidzianym w kodeksie wywłaszczeń w Portugalii nie istnieje żaden inny urzędowy wykaz ani rejestr biegłych. Kodeks wywłaszczeń (zatwierdzony ustawą nr 168/99 z dnia 18 września) przewiduje interwencję biegłych wymienionych w wykazie w postępowaniach dotyczących stwierdzenia wywłaszczenia na cele użyteczności publicznej oraz postępowaniach związanych z objęciem w posiadanie przez organ administracji, w tym na etapie postępowania arbitrażowego i odwoławczego w obu tych postępowaniach.

Oceny i badania przeprowadzone przez biegłego prowadzą w szczególności do ustalenia godziwej rekompensaty dla wywłaszczonego. Kwota ta musi opierać się na ustaleniu faktów niezbędnych do obliczenia tej rekompensaty.

Zgodnie z **dekretem z mocą ustawy nr 125/2002 z dnia 10 maja**, który reguluje warunki wykonywania obowiązków biegłego i arbitra w wyżej wymienionych postępowaniach, **Dyrekcja Generalna ds. Wymiaru Sprawiedliwości (DGAJ)** jest organem odpowiedzialnym w Portugalii za publikowanie i aktualizowanie **oficjalnego wykazu biegłych** oraz propagowanie procedur wyboru i rekrutacji biegłych. Zadania biegłego to w szczególności:

prognozowanie opłat z tytułu wywłaszczenia,

przeprowadzanie badań,

przeprowadzanie wycen;

uczestnictwo w postępowaniach arbitrażowych.

Ponadto biegłych wyznacza się również z oficjalnego wykazu w przypadkach, w których ustawa dopuszcza wywłaszczenie ruchomości, w szczególności na podstawie art. 16 **ustawy 13/85 z dnia 6 lipca** (portugalska ustawa o dziedzictwie kulturowym).

Wykaz biegłych jest aktualizowany w ramach okresowego przeglądu.

Nie istnieje wyszukiwarka biegłych w Portugalii.

II. Kwalifikacje biegłego

Kandydat do wpisu do wykazu biegłych musi spełnić następujące wymagania:

posiadać odpowiedni dyplom, taki jak te wskazane w **zarządzeniu nr 788/2004 z dnia 9 lipca**;

mieć ukończone minimum 18 lat;

nie podlegać zakazowi sprawowania funkcji publicznej ani nie być pozbawionym uprawnień do wykonywania obowiązków biegłego;

dysponować siłą fizyczną i profilem psychologicznym, które są niezbędne do wykonywania obowiązków biegłego;

spełniać wymogi określone w przepisach dotyczących szpiegów.

III. Wynagrodzenie biegłego

Biegły powołany przez sąd nie może otrzymać zaliczki na poczet wynagrodzenia.

Wynagrodzenie biegłego zarządza się zgodnie z przepisami art. 17 rozporządzenia w sprawie kosztów proceduralnych, zatwierdzonego **dekretem z mocą ustawy nr 34/2008 z dnia 26 lutego**, na podstawie tabeli IV: od 1 do 10 jednostek rozliczeniowych (wartość 1 jednostki to 102,00 euro). W dniu 1 lutego 2017 r. portugalski sąd konstytucyjny stwierdził z mocą wiążącą, że przepis zakazujący wypłacania biegłym wynagrodzenia powyżej limitu 10 jednostek rozliczeniowych (1 020,00 euro) jest niezgodna z konstytucją ze względu na zasadę proporcjonalności.

W przypadku biegłego wybranego przez sędziego koszty podróży pokrywane są z góry.

Procedura zapłaty biegłemu wynagrodzenia przebiega następująco:

Postępowanie cywilne

Koszty postępowania obejmują honorarium biegłego. Każdy uczestnik postępowania pokrywa koszty postępowania, które poniósł on i jego pełnomocnik. Sąd zapewnia stronie, która wygrała sprawę w całości, zwrot kosztów niezbędnych do skutecznego wykonywania lub obrony określonego prawa wobec strony, która sprawę przegrała.

Jeżeli dana strona postępowania wygrała sprawę jedynie w części, sąd dokonuje sprawiedliwego podziału zwrotu kosztów lub orzeka, że żaden z uczestników postępowania nie ma prawa do zwrotu kosztów. Na podstawie wyników postępowania Skarb Państwa jest uprawniony do otrzymania zwrotu poniesionych kosztów postępowania od uczestników, jeżeli nie oczekuje się, że koszty te zostaną zwolnione z opłat sądowych.

Postępowanie karne

Odpowiedzialność za pokrycie kosztów koniecznych do przeprowadzenia postępowania karnego, uwzględniając postępowanie egzekucyjne, spoczywa na Skarbie Państwa. W przypadku prawomocnego skazania oskarżonego jest on zobowiązany do zwrócenia Skarbowi Państwa kwoty ryczałtowej innych wydatków, np. kosztów transportu lub kosztów badań laboratoryjnych, które zostały początkowo poniesione przez Skarb Państwa. Oskarżony jest jednak zobowiązany do zwrotu wspomnianej kwoty ryczałtowej wyłącznie w przypadku, gdy w toku postępowania wystąpiono o sporządzenie opinii biegłego. Stronom nie przysługuje pomoc finansowa na pokrycie wynagrodzenia biegłego.

IV. Odpowiedzialność biegłego

W prawie portugalskim nie przewidziano żadnych przepisów szczególnych regulujących kwestie związane z odpowiedzialnością biegłego – w takim przypadku zastosowanie mają przepisy ogólne (prawo deliktów/prawo umów).

Niemniej biegły jest zobowiązany do wykonywania powierzonych mu obowiązków z należytą starannością, aby decyzja o jego powołaniu została utrzymana w mocy, ponieważ sędzia może nałożyć na niego grzywnę w przypadku, gdy nie wywiąże się on ze spoczywającego na nim zobowiązania do współpracy z sądem. Sąd może również wyłączyć biegłego z postępowania, jeżeli uzna, że dopuścił się on zaniedbania (np. w sytuacji, gdy nie przekaże on opinii biegłego w wyznaczonym terminie).

Powołani biegli muszą podjąć zobowiązanie do wykonania powierzonych im zadań, chyba że są urzędnikami służby cywilnej, a wykonanie tych zadań utrudnia im pełnienie ich obowiązków.

Biegli nie mają obowiązku wykupienia polisy ubezpieczeniowej od ewentualnej odpowiedzialności zawodowej.

Zakres odpowiedzialności biegłego nie podlega ograniczeniu z mocy prawa.

V. Dodatkowe informacje na temat postępowania z udziałem biegłego

Najważniejsze przepisy mające zastosowanie w kwestiach związanych z biegłymi sądowymi w Portugalii to art. 467–489 [kodeksu postępowania cywilnego](#)

oraz art. 151–163 [kodeksu postępowania karnego](#). W internecie nie udostępniono wersji tych aktów prawnych w języku angielskim.

Przepisy ogólne dotyczące powoływania biegłego na potrzeby postępowania przed sądem cywilnym, karnym i administracyjnym są podobne. Tytuł zawodowy biegłego nie podlega ochronie prawnej.

W systemie prawnym Portugalii nie dokonuje się rozróżnienia między biegłymi występującymi w charakterze świadków, biegłymi technicznymi, biegłymi w dziedzinie prawa ani żadnego innego rodzaju biegłymi.

Jak wspomniano powyżej, wykaz biegłych powołanych zgodnie z kodeksem wyłuszczeń stanowi jedyny urzędowy wykaz biegłych. Z pomocy biegłych korzysta się często zarówno w postępowaniach karnych, jak i w postępowaniach cywilnych.

1. Wyznaczenie biegłego

W toku postępowania cywilnego biegli mogą zostać wyznaczeni wyłącznie przez sąd. W postępowaniu karnym prokurator może wyznaczyć biegłego na etapie postępowania przygotowawczego.

Biegłego można również wyznaczyć na potrzeby postępowania przedsądowego lub przygotowawczego.

1a. Wyznaczenie przez sąd

Sąd może wyznaczyć biegłego na wniosek strony lub z własnej inicjatywy. W toku postępowania procesowego sąd zarządza przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego, jeżeli treść orzeczenia zależy od oceny okoliczności faktycznych, do przeprowadzenia której wymagana jest określona wiedza naukowa. Procedura powoływania biegłego jest taka sama niezależnie od tego, czy powołuje się go na potrzeby postępowania przed sądem cywilnym, karnym czy administracyjnym.

W zależności od okoliczności danej sprawy na przesłanki uniemożliwiające pełnienie funkcji biegłego oraz na przesłanki zwalniające biegłego z obowiązku pełnienia powierzonych mu obowiązków z mocy prawa mogą powołać się strony oraz sam wyznaczony biegły.

W tym kontekście stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące wyłączenia sędziego.

Urzędnicy suwerennych organów lub równoważnych organów regionów autonomicznych są wyłączeni z obowiązku pełnienia funkcji biegłego. To samo dotyczy osób, które z mocy prawa zajmują podobną pozycję, na przykład prokuratorów w ramach prowadzenia czynności służbowych i przedstawicieli dyplomatycznych państw trzecich.

Z obowiązku pełnienia funkcji biegłego może zostać zwolniony każdy, kto powoła się na względy o charakterze osobistym.

Jeżeli biegli są powoływani przez sąd, sąd wybiera biegłych z wykazu lub rejestru, z wyjątkiem biegłych z dziedziny medycyny, za powoływanie których zgodnie z obowiązującym prawem odpowiada instytucja publiczna: [Instituto Nacional de Medicina Legal e Ciências Forenses](#).

W praktyce sądy najczęściej wyznaczają biegłego figurującego w rejestrze.

1b. Wyznaczenie przez strony

Sąd może wyznaczyć biegłego na wniosek strony lub z własnej inicjatywy. W toku postępowania procesowego sąd zarządza przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego, jeżeli treść orzeczenia zależy od oceny okoliczności faktycznych, do przeprowadzenia której wymagana jest określona wiedza naukowa.

Strony nie są uprawnione do wyznaczenia biegłego – przysługuje im wyłącznie prawo zaproponowania wyznaczenia określonego biegłego.

W toku postępowania cywilnego strony mogą wyznaczyć biegłego, który będzie współuczestniczył w opracowaniu opinii. W takich przypadkach biegły wyznaczony przez sąd będzie współpracował z biegłym lub biegłymi wyznaczonymi przez strony.

2. Postępowanie

2a. Postępowanie cywilne

Ani w obowiązujących przepisach, ani np. w orzecznictwie nie przewidziano żadnych szczególnych wymogów, które biegły musiałby spełnić przy sporządzaniu opinii lub w toku postępowania sądowego.

Sąd nie monitoruje ani nie kontroluje postępów czynności podejmowanych przez biegłego. W przypadku braku możliwości sporządzenia opinii w wyznaczonym przez sędziego terminie ze względów technicznych lub zawodowych należy niezwłocznie powiadomić sąd o tym fakcie, aby zapewnić mu możliwość jak najszybszego wyznaczenia nowego biegłego.

Nie kontroluje się jakości pracy biegłego.

Sąd nie jest związany treścią opinii biegłego. Sąd może nie zgodzić się z opinią biegłego i wydać orzeczenie odmienne od tej opinii. W takim przypadku sąd musi jednak uzasadnić swoją decyzję na podstawie względów technicznych.

Nie przewidziano żadnej procedury, w ramach której biegli mogliby spotkać się przed rozprawą lub zostać przesłuchani przez stronę przeciwną w celu uszczegółowienia zakresu opinii i przedstawienia sądowi różnic opinii.

Strony mogą udzielać biegłemu wsparcia i przekazywać mu uwagi. Są również zobowiązane do przedstawienia wszelkich wyjaśnień, jakie biegły uzna za konieczne. Jeżeli postępowanie, w którym korzysta się z usług biegłego, odbywa się z udziałem sędziego, sędzia może również kierować do biegłego wnioski, które uzna za uzasadnione w kontekście danego postępowania.

Biegli są uprawnieni do podejmowania wszelkich działań niezbędnych do należytego wykonania powierzonych im obowiązków, a także stosować odpowiednie środki, występować o udzielenie wyjaśnień lub zwracać się o dostęp do informacji znajdujących się w aktach sprawy.

W szczególności biegły nie musi organizować spotkań z udziałem stron w celu zapoznania się z ich uwagami.

1. Opinia biegłego

Nie ustanowiono żadnych wymogów w zakresie struktury opinii biegłego.

W przypadku braku jednomyślności przy sporządzaniu opinii na zasadzie kolegalnej biegli zajmujący przeciwne stanowiska są obowiązani je uzasadnić.

Biegły nie ma obowiązku przedstawić wstępnej opinii.

Biegły jest zobowiązany odnieść się do argumentów stron wyłącznie w ostatecznej wersji opinii.

Ani w obowiązujących przepisach, ani np. w orzecznictwie nie przewidziano żadnych innych szczególnych wymogów, które biegły musiałby spełnić przy sporządzaniu opinii lub w toku postępowania sądowego.

W niektórych przypadkach biegły może być zobowiązany do sporządzenia dodatkowej opinii, jeżeli sąd zada mu dodatkowe pytania lub zwróci się do niego o doprecyzowanie treści opinii.

Biegły wydaje opinię w formie pisemnej.

2. Rozprawa sądowa

Biegli są zobowiązani stawić się na rozprawie końcowej w celu przedstawienia stosownych wyjaśnień pod przysięgą, jeżeli którakolwiek ze stron wystąpi ze stosownym wnioskiem w tym zakresie lub jeżeli sąd tego zażąda.

2b. Inne

(odpowiedzi na te pytania udzielono w innych częściach niniejszego opracowania – powtórzono je w pełni poniżej)

Ani w obowiązujących przepisach, ani np. w orzecznictwie nie przewidziano żadnych innych szczególnych wymogów, które biegły musiałby spełnić przy sporządzaniu opinii lub w toku postępowania sądowego.

Sąd nie monitoruje ani nie kontroluje postępów czynności podejmowanych przez biegłego.

Nie kontroluje się jakości pracy biegłego.

Strony mogą zakwestionować opinię biegłego, składając stosowne oświadczenie lub przedstawiając opinię przeciwną, zanim sąd wyda orzeczenie w sprawie.

Sąd nie jest co do zasady związany treścią opinii biegłego. Jeżeli sąd wyda orzeczenie niezgodne z treścią opinii biegłego, musi uzasadnić, dlaczego zdecydował się odrzucić tę opinię.

Nie przewidziano żadnej procedury, w ramach której biegli mogliby spotkać się przed rozprawą lub zostać przesłuchani przez stronę przeciwną w celu uszczegółowienia zakresu opinii i przedstawienia sądowi różnic opinii.

Zasadniczo biegli mogą kontaktować się ze stronami w toku postępowania.

Co do zasady strony mogą być obecne przy dokonywaniu stosownych czynności przez biegłych oraz mogą zgłaszać swoje uwagi i odpowiadać na pytania biegłych.

W szczególności biegły nie musi organizować spotkań z udziałem stron w celu zapoznania się z ich uwagami.

Informacje przedstawione na tej stronie zgromadzono w ramach projektu „Znajdź biegłego”. Przekazały je osoby wyznaczone do kontaktów w poszczególnych państwach przez [Europejski Instytut Ekspertyz i Biegłych Sądowych \(EEEI\)](#).

Ostatnia aktualizacja: 07/04/2024

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej.

Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja

Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.